

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ НАПН УКРАЇНИ**

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

(програма “Людина і світ професій”, 70 годин, 8 клас)

Івано-Франківськ – 2015

УДК 159: 038

ББК 74.212

Р 34

Робочий зошит. Людина і світ професій (70 годин) [8 клас] / О. В. Мельник, М. В. Петренко. – Івано-Франківськ : НАІР, 2015. – 60 с.

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах комісією з трудового навчання і креслення Науково-методичної Ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (протокол № 2 від 15 квітня 2014 р.; лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України (лист МОН України №14.1/12-Г-949 від 23 червня 2014 р.)

Рекомендовано до друку

вченою радою Інституту проблем виховання НАПН України
(протокол №8 від 30 травня 2013 р.)

Рецензенти

Канішевка Л. В. – доктор педагогічних наук, професор;
Уличний І. Л., кандидат педагогічних наук, доцент

Робочий зошит. Людина і світ професій (70 годин) [8 клас] / О. В. Мельник, М. В. Петренко. – Івано-Франківськ : НАІР, 2015. – 60 с.

Робочий зошит програми “Людина і світ професій” (70 годин) є складовою створеного співробітниками лабораторії трудового виховання і профорієнтації Інституту проблем виховання НАПН України програмно-методичного комплексу “Людина і світ професій” для 8–9-х класів, який має на меті допомогти кожному учневі вибір такого начального профілю у старшій школі, який найповніше відповідає його інтересам, потребам та можливостям.

Видання впорядковано відповідно до змісту програми “Людина і світ професій” для 8–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів в обсязі 70 годин, рекомендованої МОН України (№14.1/12-Г-950 від 23 червня 2014 р.). Для цієї програми розроблено робочий зошит старшокласника окремо для 8 класу (частина 1) й окремо для 9 класу (частина 2).

УДК 159: 038

ББК 74.212

Р 34

© О. В. Мельник, М. В. Петренко

ПЕРЕДМОВА

Запровадження профільного навчання у старшій школі передбачає необхідність обов'язкового здійснення кожним учнем 9 класу вибору такого навчального профілю, який найповніше відповідає його інтересам, потребам та можливостям. Допомогти вирішити таку проблему кожному старшокласнику має програма профорієнтаційного спрямування “Людина і світ професій” для 8–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів в обсязі 70 годин, рекомендована Міністерством освіти і науки України (№14.1/12-Г-950 від 23 червня 2014 р.). Ця програма передбачає виконання учнями домашніх завдань, практичних, самостійних, дослідницьких і проектних робіт.

Робочий зошит навчальної програми профорієнтаційного спрямування “Людина і світ професій” (70 годин) для 8 класів загальноосвітніх навчальних закладів призначений для узагальнення теоретичних відомостей та фіксування результатів виконання учнями домашніх завдань, практичних, самостійних, дослідницьких і проектних робіт. Одержані старшокласниками профорієнтаційні знання та сформовані вміння є основою для обґрунтованого й усвідомленого вибору ними майбутнього профілю навчання у старшій школі, який має згармонізувати їхнє ставлення до себе та до обраного профілю навчання як середовища особистісного становлення і майбутнього професійного зростання. Такий вибір не лише дає можливість кожному учневі класу відповісти на запитання про те, хто він, що з ним відбувається і чому він діє в той чи інший спосіб, а й самостійно сконструювати (спершу під керівництвом педагога) власне професійне майбутнє у формі індивідуальної освітньої траєкторії.

Обраний профіль навчання, за допомогою ведення робочого зошита вибору профілю навчання, має вирішити суперечність між вимогами бажаного для навчання і майбутнього навчального профілю та власними можливостями учня. А саме між сформованим у старшокласника образом “Я і майбутній профіль навчання”, у якому фокусується система знань про майбутній профіль навчання, його вимоги, та образом “Я у середовищі профільного навчання”, що становить первинне уявлення про себе як майбутнього професіонала певної сфери професійної діяльності людини.

Зафіксовані у робочому зошиті результати діяльності старшокласника характеризуватимуть його розвивальний рух: від уявлення до усвідомлення себе як майбутнього суб'єкта профільного навчання (самопізнання); від позитивного ставлення до навчального профілю та пов'язаних із ним професій до емоційно-ціннісного ставлення до себе як суб'єкта профільної діяльності (самоствавлення); від активності учня в оволодінні способами діяльності до внутрішньої роботи над собою, яка спонукає його до формулювання нових професійних цілей і домагань (саморегуляція).

1. Прізвище, ім'я, по батькові (повністю) _____

2. Домашня адреса, телефон та ін. _____

3. Число, місяць, рік народження _____

4. Стать (*підкреслити*) чол. жін.

5. Навчальний заклад та місце його знаходження _____

6. Батьки (прізвище, ім'я, по батькові, освіта, професія, де працює):

Батько _____

Мати _____

Яку професію рекомендує обрати мати _____

Яку професію рекомендує обрати батько _____

Яку професію рекомендують обрати брати та сестри _____

Яку професію рекомендують обрати дідусь, бабуся, друзі, знайомі, вчителі, класний керівник, хто ще? (допишіть) _____

7. Улюблені предмети, факультативи, гуртки (*в порядку значимості*) _____

8. Які предмети цікавлять Вас найбільше? _____

9. Які предмети найлегше Вам вивчати? _____

10. Які предмети не подобаються? _____

11. Які предмети важко вивчати? _____

12. Чи обрали Ви майбутню професію? _____

13. Чому Ви хочете обрати саме цю професію? _____

14. Чи давно Ви вирішили обрати саме цю професію? _____

15. Що примусило Вас обрати саме цю професію (думка батьків, друзів, книги, кінофільми, радіопередачі, поради вчителів, заняття в гуртках, ін.) (*підкресліть*)

Що ще (*допишіть*) _____

16. Що Ви робите для успішного оволодіння майбутньою професією? _____

17. Які професії, крім обраної, Вам подобаються ще? _____

18. Як Ви оцінюєте стан свого здоров'я взагалі і чи відповідає він обраній професії? _____

19. Скільки часу Ви витрачаєте на виконання домашнього завдання?
_____ кожного дня _____ впродовж тижня _____

20. Чим подобається Вам займатись у вільний час?

21. Які риси характеру Ви цінуєте у товаришів?

22. Які риси характеру Ви цінуєте або бажаєте змінити у себе?

23. Які, на Ваш погляд, знання та вміння потрібні для успішної діяльності за обраною професією? _____

24. Результати навчальних досягнень (*успішність*) _____

25. Результати особистих досягнень _____

3. Охарактеризуйте, будь ласка, типові помилки вибору професії людиною, спрогнозуйте їхні можливі наслідки (заповніть таблицю)

Типові помилки при виборі професії	Можливі наслідки
1. _____ _____	_____ _____
2. _____ _____	_____ _____
3. _____ _____	_____ _____
4. _____ _____	_____ _____
5. _____ _____	_____ _____
6. _____ _____	_____ _____
7. _____ _____	_____ _____

Самостійна робота. Напишіть, будь ласка, твір на тему “Проблеми молоді в сучасному світі професій” _____

❖ *наука* _____

❖ *культура* _____

❖ *освіта* _____

❖ *сфера обслуговування* _____

3. Яку сферу людської діяльності Ви обрали б для своєї майбутньої професійної діяльності? Чому? *(письмово обґрунтуйте свою думку)* _____

Самостійна робота. Наведіть приклади професій, які належать до різних сфер людської діяльності (заповніть таблицю)

Сфера діяльності	Професії	Специфіка праці
Виробнича сфера	_____	_____
	_____	_____
Бізнес	_____	_____
	_____	_____
Наука	_____	_____
	_____	_____
Культура	_____	_____
	_____	_____
Освіта	_____	_____
	_____	_____
Сфера обслуговування	_____	_____
	_____	_____

Тема. Мотиви вибору професії. Поняття про мотиви та потреби людини. Види мотивів та їх урахування при виборі професії. Зовнішні (об’єктивні) та внутрішні (суб’єктивні) фактори вибору професії

Питання

1. Охарактеризуйте, будь ласка, мотиви трудової діяльності людини (письмово):
матеріальна винагорода — _____

стабільність — _____

спілкування — _____

кар’єра, визнання, повага — _____

самореалізація — _____

2. Інші (допишіть, розкрийте їхній зміст)
безпосередні, пов’язані зі змістом праці — _____

опосередковані, не пов’язані зі змістом праці — _____

3. Перелічіть зовнішні та внутрішні фактори вибору професії (заповніть таблицю)

Фактори вибору професії:	
Зовнішні (об’єктивні)	Внутрішні (суб’єктивні)
1. _____ _____	1. _____ _____
2. _____ _____	2. _____ _____
3. _____ _____	3. _____ _____
4. _____ _____	4. _____ _____
5. _____ _____	5. _____ _____

Самостійна робота. Виконайте, будь ласка, творче завдання на тему “Мотиви вибору професії” (розкрийте значення) _____

Тема. Поняття “професія”. Професія, спеціальність, кваліфікація, посада.
Види професій. Галузі господарства. Загальні відомості про галузеву класифікацію професій

Питання

1. Продовжте, будь ласка, речення (*напишіть*):

- *професія – це* _____
- *спеціальність – це* _____
- *кваліфікація – це* _____
- *посада – це* _____

2. Наведіть приклади однакових професій у різних галузях господарства (письмово) _____

3. Охарактеризуйте специфіку професій за галузевою ознакою (напишіть):

1) промислові _____

2) сільськогосподарські _____

3) транспортні _____

4) торговельні _____

5) адміністративно-управлінські _____

6) медичні _____

7) військові _____

8) наукові _____

9) мистецькі _____

10) спортивні _____

Самостійна робота. Напишіть, будь ласка, невеличкий твір на тему “Професія моїх батьків” _____

Тема. Різні підходи до класифікації професій. Державний класифікатор професій України

Питання

1. В історії відомо немало спроб розподілити професії на певні групи. Охарактеризуйте, будь ласка, кілька професій за допомогою Державного класифікатора професій України (*результати зафіксуйте*) _____

2. Що, на Вашу думку, потрібно обов’язково враховувати під час віднесення професії до певної групи (обґрунтуйте свої твердження) _____

3. Охарактеризуйте основний нормативний документ, який регулює професійно-класифікаційну діяльність в Україні (результати зафіксуйте)
“Класифікатор професій” – це _____

Самостійна робота. Відшукайте, будь ласка, у Державному класифікаторі професій України відомості про професію батьків, родичів, знайомих (результати пошуку відомостей про 10 професій зафіксуйте)

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

**Тема. Професійна діяльність людини. Зміст і структура професійної праці.
Загальна характеристика професійної діяльності:
предмет, мета, засоби, умови і т.п.**

Питання

1. Продовжте, будь ласка, речення (*напишіть*):

• діяльність можна визначити як специфічний вид активності людини, який _____

• діяльність має такі головні ознаки: _____

• професійна діяльність – це соціально значуща діяльність, виконання якої _____

2. Розкрийте, будь ласка, зміст і структуру професійної праці людини (*результати зафіксуйте*) _____

3. Визначте, будь ласка, специфіку предмету, мети, засобів і умов праці професії батьків, родичів, знайомих (*результати аналізу трьох професій зафіксуйте*):

➤ _____ (професія):

предмет – _____

мета – _____

засоби – _____

умови праці – _____

➤ _____ (професія):

предмет – _____

мета – _____

засоби – _____

умови праці – _____

➤ _____ (професія):

предмет – _____

мета – _____

засоби – _____

умови праці – _____

Самостійна робота. Охарактеризуйте, будь ласка, професію, яка найбільше Вас приваблює за предметом, метою, засобами й умовами праці _____ (професія):

предмет праці – _____

мета праці – _____

засоби праці – _____

умови праці – _____

Тема. Класифікація професій за предметом праці. Загальний огляд п'яти типів професій

Питання

1. Продовжте, будь ласка, речення (*напишіть*):

класифікація професій – це _____

предмет праці – це _____

2. Залежно від предмету праці професії поділяються на п'ять типів. Перелічіть і схарактеризуйте типи професій (*заповніть таблицю*)

	Тип професій	Вид діяльності	Предмет праці
1	_____ _____ _____	_____ _____ _____	_____ _____ _____
2	_____ _____ _____	_____ _____ _____	_____ _____ _____
3	_____ _____ _____	_____ _____ _____	_____ _____ _____
4	_____ _____ _____	_____ _____ _____	_____ _____ _____
5	_____ _____ _____	_____ _____ _____	_____ _____ _____

3. Визначте, будь ласка, професійно важливі якості, необхідні для роботи за професіями кожного типу (*результати зафіксуйте*)_____

- _____

- _____

- _____

- _____

Самостійна робота. Розподіліть професії залежно від предмету праці на п’ять типів (*напишіть, доповніть кожну групу власними прикладами професій*)

Професії: екскурсовод, радіомеханік, будівельник, менеджер, прохідник, лікар, учитель, психолог, перукар, технік-металург, бібліотекар, інженер-механік, архітектор, агроном, кінолог, електромонтажник, складальник комп’ютерів, спортивний тренер, лектор, керівник художнього колективу, зоотехнік, столяр, лаборант хіміко-бактеріологічного аналізу

1. Професії типу “людина – людина” _____

2. Професії типу “людина – техніка” _____

3. Професії типу “людина – природа” _____

4. Професії типу “людина – знакова система” _____

5. Професії типу “людина – художній образ” _____

**Тема. Класифікація професій за метою праці: гностична,
перетворювальна, пошукова**

Питання

1. Розкрийте, будь ласка, особливості професій за метою праці (*запишіть їх*):

2. Охарактеризуйте групи професій за метою праці (*напишіть*):

• *Гностичні* _____

• *Перетворювальні* _____

- Пошукові _____

3. Охарактеризуйте, будь ласка, найбільш привабливу для Вас професію за метою праці (заповніть таблицю):

Мене приваблює професія: _____

Професія	Мета праці	Особливості професії

Самостійна робота. Розподіліть, будь ласка, професії за метою праці (напишіть, доповніть кожну групу власними прикладами професій)

Професії: слюсар, санітарний лікар, літературний критик, водій, живописець, викладач, селекціонер, експерт, слідчий, кравець, контролер, товарознавець, закрійник, розмітник, художник-оформлювач, паркетник

- Гностичні _____

- Перетворювальні _____

- Пошукові _____

Тема. Класифікація професій залежно від засобів праці: ручні, механізовані, автоматизовані, комп'ютеризовані

Питання

1. Розкрийте, будь ласка, особливості професій залежно від засобів

3. Яка група, на Вашу думку, у класифікації професій залежно від засобів праці є популярною в наш час *(відповідь письмово обґрунтуйте)*

Самостійна робота. Розподіліть, будь ласка, заданий перелік професій на групи залежно від засобів праці *(напишіть, доповніть кожну групу власними прикладами професій)*

Професії: вчитель, лікар, оператор механізмів, тракторист, учений-теоретик, оператор автоматизованих систем з пультовим управлінням, кухар, доярка, програміст, продавець, пілот, швачка, водій, селекціонер

• *Ручної праці* _____

• *Механізованої праці* _____

• *Автоматизованої праці* _____

• *Комп'ютеризованої праці* _____

Тема. Класифікація професій за умовами праці: в умовах звичайного клімату, на відкритому повітрі з різкими змінами клімату, в екстремальних умовах, з підвищеною моральною відповідальністю за здоров'я і життя людей

Питання

1. Продовжте, будь ласка, речення (*напишіть*):

умови праці — це сукупність взаємозв'язаних виробничих, санітарно-гігієнічних, психофізіологічних, естетичних і соціальних факторів конкретної праці, обумовлених рівнем розвитку продуктивних сил суспільства, які

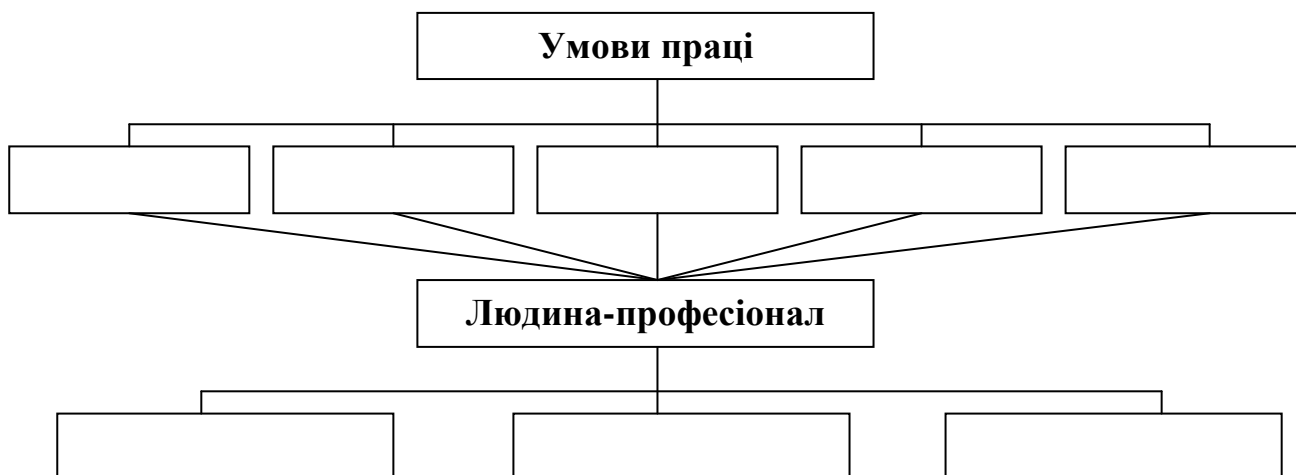
2. Охарактеризуйте, будь ласка, групи професій за умовами праці (*напишіть*):
праця в умовах звичайного (побутового) мікроклімату _____

праця з перебуванням на відкритому повітрі з різкими перепадами температури, вологості _____

праця у незвичних умовах: під землею, під водою, на висоті, у повітрі, в гарячих цехах, у цехах з неминуchoю виробничою шкодою _____

праця з підвищеною моральною відповідальністю за здоров'я, життя людей, за великі суспільні, матеріальні цінності _____

3. Заповніть, будь ласка, таблицю



Самостійна робота. Розподіліть заданий перелік професій на групи залежно від умов праці (заповніть таблицю, доповніть кожну групу власними прикладами професій)

Професії: бухгалтер, інженер, програміст, секретар-референт, будівельник, пожежник, рільник, агроном, льотчик, шахтар, водолаз, апаратник, вчитель, лікар, інженер з техніки безпеки, аудитор

Групи професій (за умовами праці)	Професії
Праця в умовах звичайного (побутового) клімату	_____ _____ _____
Праця на відкритому повітрі з різкими змінами клімату	_____ _____ _____
Праця в екстремальних умовах	_____ _____ _____
Праця з підвищеною моральною відповідальністю за здоров'я та життя людей, матеріальні цінності	_____ _____ _____

4. _____ _____	_____	_____	_____	_____
5. _____ _____	_____	_____	_____	_____

3. Перелічіть, будь ласка, професійно важливі якості, необхідні для успішної роботи за професіями типу “людина – людина” (*напишіть*)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

4. Розкрийте, будь ласка, зміст вимог професій типу “людина – людина” (*письмово обґрунтуйте*):

здатність встановлювати взаємини з людьми – _____

високі вимоги до мови – _____

специфічні вимоги до уваги – _____

праця спеціалістів цієї групи спрямована на _____

2. Охарактеризуйте, будь ласка, п’ять професій типу “людина – техніка” (заповніть таблицю)

Професій типу “Л – Т”	Цілі	Завдання	Спрямованість діяльності	Вимоги до працівника
1. _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____
2. _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____
3. _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____
4. _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____
5. _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____

3. Перелічіть, будь ласка, професійно важливі якості, необхідні для успішної роботи за професіями типу “людина – техніка” (*напишіть*)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

4. Розкрийте, будь ласка, зміст вимог професій типу “людина – техніка” (*письмово обґрунтуйте*): _____

Самостійна робота. Дайте письмову відповідь на питання: “Яка професія типу “людина – техніка” подобається Вам найбільше?” (*обґрунтуйте свій вибір*)

Тема. Професії типу “людина – природа”. Специфіка предмету, мети, засобів, умов праці цього типу професій та вимоги, які вони висувають до особистості

Питання

1. Розкрийте, будь ласка, особливості професій типу “людина – природа” (напишіть) _____

2. Із запропонованого переліку виберіть ті професії, які належать до групи “людина – природа” (складіть перелік у порядку їхньої значущості для Вас: від більш цікавих до менш цікавих)

Професії: агроном, пожежник, вчитель, ветеринарний лікар, будівельник, ветфельдшер, зоотехнік, електрик, тваринник, тракторист-машиніст широкого профілю, менеджер, майстер машинного доїння.

- | | |
|----------|-----------|
| 1. _____ | 2. _____ |
| 3. _____ | 4. _____ |
| 5. _____ | 6. _____ |
| 7. _____ | 8. _____ |
| 9. _____ | 10. _____ |

3. Чи погоджуєтесь Ви із наведеними нижче професійно важливими якостями, які необхідні для успішної роботи за професіями типу “людина – природа” (відповідь обґрунтуйте)

➤ здатність встановлювати причинно-наслідкові зв'язки _____

➤ аналітичне мислення _____

➤ уміння передбачати та оцінювати мінливі природні фактори _____

знання природи та багата уява _____

➤ комунікативність _____

➤ оперативне мислення _____

➤ вміння використовувати й обслуговувати різноманітні технічні устаткування _____

➤ розвинена наочно-образна та зорова пам'ять _____

Самостійна робота. Дайте письмову відповідь на питання: “Яка професія типу “людина – природа” подобається Вам найбільше?” (обґрунтуйте свій вибір) _____

Тема. Професії типу “людина – знакова система”. Специфіка предмету, мети, засобів, умов праці цього типу професій та вимоги, які вони висувають до особистості

Питання

1. У групі професій “людина – знакова система ” вирізняють, зазвичай, три класи спеціальностей. Охарактеризуйте їх (заповніть таблицю)

Класи спец.	Мета праці	Засоби праці	Умови праці	Приклади професій
1. _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____
2. _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____
3. _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____

2. Чи погоджуєтесь Ви із твердженням, що нові автоматизовані технології ведуть до втрати прямої взаємодії людини із предметом праці? *(відповідь обґрунтуйте)* _____

3. Доповніть, будь ласка, речення *(напишіть, розкрийте зміст)*:
до основних вимог професій “людина – знакова система ” належать:

➤ _____



основними протипоказаннями до вибору професії цього типу є: _____



Самостійна робота. Дайте письмову відповідь на питання: “Яка професія типу “людина – знакова система ” подобається Вам найбільше?” (*обґрунтуйте свій вибір*) _____

3. Оцініть, будь ласка, свою відповідність вимогам професій типу “людина – художній образ” (заповніть таблицю)

Вимоги професій типу “людина – художній образ”	Оцінка відповідності даним вимогам	Оцінка невідповідності вимогам	Що потрібно робити, щоб відповідати вимогам
❖ створення або відтворення художнього образу чи його елементів	_____	_____	_____
❖ оперування засобами естетичного впливу	_____	_____	_____
❖ висока художня культура	_____	_____	_____
❖ розуміння художніх ефектів	_____	_____	_____
❖ розвинений художній смак	_____	_____	_____

Самостійна робота. Охарактеризуйте три найбільш привабливі для Вас професії типу “людина – художній образ” за предметом, метою, засобами й умовами праці (*заповніть таблицю*)

Класифікація професій	Професії		
Предмет праці			
Мета праці			
Засоби праці			
Умови праці			

Тема. Формула вибору професії “хочу”, “можу”, “маю”, “потрібно”

Питання

1. Як Ви розумієте поняття “хочу”, “можу”, “маю” та “потрібно” (*письмово обґрунтуйте*):

“хочу” – _____

“можу” – _____

“маю” – _____

“потрібно” – _____

2. З якими із запропонованих нижче тверджень Ви погоджуєтесь, а з якими ні (відповідь обґрунтуйте письмово)

- професія обирається раз і назавжди – _____

- потрібно обрати ту професію, в якій ти будеш найкращим – _____

- професія призначена людині від народження – _____

- щоб отримати добру освіту, потрібно навчатися у престижному виші – _____

- якщо в тебе є гроші, то профорієнтація не потрібна – _____

- педагоги – це найголовніші помічники у виборі професії – _____

2. Яку складову формули вибору професії Ви вважаєте найважливішою для правильного вибору майбутньої професії? Чому? (письмово обґрунтуйте відповідь) _____

Самостійна робота. Складіть, будь ласка, за допомогою відомостей у таблиці, формулу п’яти професій (батьків, родичів, знайомих, відомих людей)

Кваліфікаційна ознака	Вид і характер праці	Умовне позначення
Типи професій (предмет праці)	“Людина – людина”	Л
	“Людина – техніка і нежива природа”	Т
	“Людина – жива природа”	П
	“Людина – знакова система”	З
	“Людина – художній образ”	Х
Класи професій (мета праці)	Гностичні – розпізнавати, розрізняти, оцінювати, перевіряти	Г
	Перетворювальні – перетворювати, обробляти, організувати, переміщувати	Пе
	Пошукові – придумувати, винаходити, конструювати, знаходити певні варіанти	По
Відділи професій (знаряддя праці)	Використання ручної праці та ручних знарядь праці	Р
	Використання машин із ручним або ножним керуванням	М
	Використання автоматів, автоматичних ліній, роботів, комп’ютерів	А
	Використання функціональних засобів організму людини	Ф
Відділи професій (умови праці)	Праця в умовах звичайного (побутового) клімату	П
	Праця на відкритому повітрі з різкими змінами клімату	Е
	Праця в екстремальних умовах	Н
	Праця з підвищеною моральною відповідальністю за здоров’я і життя людей, матеріальні цінності	М

* професія _____ формула професії _____
характеристика професії _____

* професія _____ формула професії _____
характеристика професії _____

* професія _____ формула професії _____
характеристика професії _____

* професія _____ формула професії _____
характеристика професії _____

* професія _____ формула професії _____
характеристика професії _____

Тема. Підсумкове заняття. Уточнення та перевірка отриманих знань

Питання

1. Вивчивши розділ “Світ професій”, Ви ... (допишіть речення, не користуючись записами та підручниками):

1) ознайомились зі значенням правильного вибору професії для _____

2) виділили такі проблеми професійного самовизначення сучасної молоді _____

3) охарактеризували такі типові помилки у виборі професії, як _____

4) назвали такі сфери людської діяльності, як _____

5) знаєте, що таке:

а) професія – _____

б) спеціальність – _____

в) класифікація професій – _____

б) знаєте, що професії класифікують залежно від _____

та поділяють на такі групи _____

7) зрозуміли, що складовими формули вибору професії є _____

Самостійна робота. Напишіть, будь ласка, невеличкий твір на тему: “Чи важливо для людини правильно обрати професію?” _____

Тема. Вибір майбутнього профілю навчання та профільна придатність особистості. Вимоги профільного навчання. Стан здоров’я та бажаний у майбутньому напрям профільного навчання

Питання

1. У чому полягає сутність професійної придатності особистості? (письмово обґрунтуйте): _____

2. Перелічіть вимоги профільного навчання (*письмово схарактеризуйте їх*):

3. Дайте декілька власних порад своїм однокласникам, як правильно обрати майбутній профіль навчання (*напишіть*): _____

Самостійна робота. Визначте, будь ласка, власну професійну придатність до професії, яка Вас найбільше приваблює (*письмово обґрунтуйте*): _____

Тема. Що я знаю про себе і свої можливості. Образ “Я”. Психічне, соціальне та фізичне “Я”

Питання

1. Поясніть значення знань про себе та свої можливості для успішного оволодіння в майбутньому змістом обраної професії

2. Дайте, будь ласка, письмово відповідь на запитання: Що я знаю про себе і свої можливості? _____

образ “Я” – це _____

соціальне “Я” – це _____

фізичне “Я” – це _____

психічне “Я” – це _____

ідеальне “Я” – це _____

3. Назвіть джерела отримання інформації про своє “Я” (письмово):
соціальне “Я” – _____

фізичне “Я” – _____

психічне “Я” – _____

ідеальне “Я” – _____

Самостійна робота. Напишіть невеличкий твір на тему “Для чого людині знати себе?” _____

Тема. Асоціації та уява людини. Вплив реклами на уявлення людини про себе і свої можливості

Питання

1. Розглядаючи процес створення людиною чогось нового, ми стикаємося з декількома феноменами психіки людини. Розкрийте, будь ласка, зміст таких понять (*письмово*):

уява – це _____

образ уяви – це _____

мрія – це _____

асоціація – це _____

2. Охарактеризуйте, будь ласка, вплив уяви людини про себе та свої можливості на її діяльність і поведінку (*напишіть*) _____

3. Дайте, будь ласка, відповідь на запитання “Яке значення має вплив уявлення людини про себе і свої можливості для успішного оволодіння в майбутньому обраною професією?” (відповідь письмово обґрунтуйте)

Самостійна робота. Наведіть, будь ласка, приклади впливу прямої та прихованої реклами на професійну працю людини та проаналізуйте наслідки такого впливу (відповідь письмово обґрунтуйте)

Приклад впливу прямої реклами _____

негативний вплив _____

позитивний вплив _____

висновок _____

Приклад впливу прихованої реклами _____

негативний вплив _____

позитивний вплив _____

висновок _____

Тема. Самооцінка та її значення для правильного вибору майбутнього профілю навчання. Самопізнання і самовиховання

Питання

1. Продовжте, будь ласка, речення (*напишіть*):

Самооцінка це – _____

2. Дайте відповідь на запитання “Які особливості самооцінки потрібно враховувати людині під час вибору професії та у професійній діяльності?” (*письмово обґрунтуйте і наведіть приклади*) _____

3. Чи погоджуєтесь Ви із твердженням, що людина схильна оцінювати себе так, як її оцінюють інші? Чому? (*відповідь обґрунтуйте*) _____

Самостійна робота. Назвіть, будь ласка, та схарактеризуйте види і способи формування власної самооцінки (*напишіть*) _____

**Тема. Увага та її особливості. Види уваги. Структура і властивості уваги.
Увага і професійна діяльність людини. Засоби розвитку уваги**

Питання

1. Продовжте, будь ласка, речення (*напишіть*):

Увага – це особлива форма психічної діяльності, яка _____

2. Охарактеризуйте види, структуру і властивості уваги _____

3. Дайте, будь ласка, відповідь на запитання: “Яке значення для професійної діяльності людини має увага?” (*відповідь обґрунтуйте*) _____

4. Перелічіть відомі Вам способи розвитку уваги _____

Самостійна робота. Визначте, будь ласка, структуру й особливості своєї уваги (*одержані результати зафіксуйте, проаналізуйте та напишіть висновки*)

Тема. Пам’ять і її значення для професійної діяльності людини. Види пам’яті. Запам’ятовування, збереження і забування інформації. Продуктивність пам’яті. Довгострокова, короткочасна та оперативна пам’ять

Питання

1. Продовжте, будь ласка, речення (*напишіть*):

пам’ять – це _____

запам’ятовування – це _____

відтворення – це _____

забування – це _____

2. Залежно від змісту запам’ятовування (закріплення, зберігання, відтворення) пам’ять поділяють (*продовжте речення*)

• за характером психічної активності на _____

• за особливостями зберігання у пам’яті минулого досвіду на _____

• за рівнем використання засобів запам’ятовування на _____

3. Які, на Вашу думку, особливості пам’яті потрібно враховувати людині у професійній діяльності? (*письмово обґрунтуйте*) _____

Самостійна робота. Знайдіть, будь ласка, додаткову інформацію про рівні розвитку пам’яті та раціональні прийоми запам’ятовування (*законспекуйте*) _____

Тема. Мислення. Види мислення та їх характеристика. Особливості мислення і його значення для вибору майбутньої професії. Моделі інтуїтивних та логічних мисленнєвих рішень

Питання

1. Продовжте, будь ласка, речення (*напишіть*):

Мислення – це _____

2. Охарактеризуйте, будь-ласка, види мислення (*письмово*) _____

3. Яке значення, на Вашу думку, мають особливості мислення для вибору людиною майбутньої професії? (*відповідь обґрунтуйте*) _____

особисто для Вас (відповідь обґрунтуйте) _____

Самостійна робота. Чи погоджуєтеся Ви із твердженням, що першою ознакою високого рівня розвитку мислення людини є її вміння побачити проблему там, де вона є? Чому? (відповідь обґрунтуйте) _____

Тема. Темперамент і врахування його особливостей у професійній діяльності. Типи темпераменту. Характеристика якостей темпераменту. Переваги та недоліки основних типів темпераменту

Питання

1. Вставте, будь ласка, пропущені у запропонованому тексті слова (*меланхолік, сангвінік, флегматик, холерик*)

Найдавніший опис темпераментів належить “батькові” медицини Гіппократові. Він вважав, що темперамент людини визначається тим, яка із чотирьох рідин організму переважає. Якщо переважає кров, то людину називають _____. Якщо в організмі переважає лімфа, таку людину називають _____. Якщо переважає жовч — це _____. А коли переважає так звана чорна жовч (насправді такої рідини в організмі немає, однак стародавні греки вірили в її існування), таку людину називають _____.

2. Охарактеризуйте типи темпераменту (заповніть таблицю)

Тип темпераменту	Характеристика якостей темпераменту	Переваги типів темпераменту	Недоліки типів темпераменту
Холерик			
Сангвінік			
Флегматик			
Меланхолік			

3. Які, на Вашу думку, переваги та недоліки типу темпераменту у певній професійній діяльності? (письмово розкрийте особливості кількох професій, наведіть приклади)

❖ тип темпераменту _____

приклад _____

❖ тип темпераменту _____

приклад _____

❖ тип темпераменту _____

приклад _____

Самостійна робота. Визначте, будь ласка, власний тип темпераменту (запишіть результати)

Тип темпераменту _____

Характеристика Вашого типу темпераменту _____

Висновки _____

Тема. Характер як відносно стійке поєднання характеристик особистості. Характер і фізіологічні особливості людини. Врахування домінуючих рис характеру при виборі майбутньої професії

Питання

1. Продовжте, будь ласка, речення (напишіть):

характер – це _____

2. Охарактеризуйте, будь-ласка, домінуючі риси характеру (*письмово розкрийте їхню сутність*):

- інтелектуальні риси характеру – _____

- емоційні риси характеру – _____

- вольові риси характеру – _____

3. Які, на Вашу думку, особливості характеру потрібно враховувати під час вибору майбутньої професії? (*письмово обґрунтуйте*) _____

Самостійна робота. Визначте, будь ласка, рівень власної самооцінки властивостей характеру (*зафіксуйте в робочому зошиті одержані результати*)

проаналізуйте результати, напишіть висновки _____

Тема. Емоції, їх прояв і значення у професійній діяльності людини.

Емоційні стани: афект, настрій, почуття. Емоції і ставлення людини до праці

Питання

1. Продовжте, будь ласка, речення:

емоції – це _____

афекти – це _____

настрій – це _____

почуття – це _____

2. Охарактеризуйте емоції, які переважають у Вашій поведінці вдома, у школі, в оточенні друзів, під час виконання доручення, інше (*напишіть*)

проаналізуйте і напишіть висновки _____

3. Яке, на Вашу думку, значення мають емоції у професійній діяльності людини? (*відповідь обґрунтуйте*) _____

“хочу” _____

“потрібно” _____

“мушу” _____

“дію” _____

Самостійна робота. Визначте рівень розвитку власних вольових якостей (зафіксуйте одержані результати) _____

проаналізуйте результати, напишіть висновки _____

Тема. Стрес, розчарування і оптимізм. Вплив стресу на здоров'я людини.
Дистрес і депресія. Саморегуляція – шлях до подолання стресу

Питання

1. Поясніть причини виникнення (напишіть):

➤ стресу _____

➤ розчарування _____

➤ оптимізму _____

➤ дистресу _____

➤ депресії _____

2. Чим напруженіша діяльність, тим гостріше відчувається стресова ситуація в деяких професіях (наведіть приклади професій)

1. _____

6. _____

2. _____

7. _____

3. _____

8. _____

4. _____

9. _____

5. _____

10. _____

обґрунтуйте обрані приклади _____

3. Дайте, будь ласка, відповідь на питання: "Який вплив має стрес на здоров'я людини?" (письмово обґрунтуйте) _____

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Олександр Васильович Мельник
Марина Вікторівна Петренко**

РОБОЧИЙ ЗОШИТ
(програма “Людина і світ професій, 70 годин, 8 клас)

Наукове редагування – О. В. Мельник
Літературне редагування – І. П. Білоцерківець
Обкладинка – М. В. Петренко
Комп’ютерна верстка та макетування – О. В. Мельник

Підписано до друку 20. 03. 2015 р.
Формат 60x90 1/16.
Гарн. Times New Roman
Ум. друк. арк. . 2,73
Тираж 100.

Івано-Франківськ
вул. Височана, 18
Видавництво “НАІР”
(0342) 50-57-82, (050) 433-67-93
email: fedorynrr@rambler.ru

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів видавничої продукції № 4191 від 12. 11. 2011 р.